

یکصدایی در مقابل طرح ترامپ به پیشنهاد ایران و میزبانی عربستان

نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی امروز ۱۷ اسفندماه به پیشنهاد ایران و به منظور همصدایی کشورهای مسلمان برای مقابله با طرح رئیس‌جمهور آمریکا برای کوچاندن اجباری مردم غزه، برگزار می‌شود.

به گزارش خبرنگار سیاست خارجی ایرنا، ایده انتقال اجباری یا «داوطلبانه» فلسطینی‌ها به خارج از سرزمین تاریخی‌شان به دوران پیش از تأسیس اسرائیل در سال ۱۹۴۸ بازمی‌گردد. در اوایل قرن بیستم، برخی از رهبران صهیونیست مانند تئودور هرتزل، بنیان‌گذار جنبش صهیونیسم مدرن، به‌طور ضمنی به امکان جابجایی جمعیت‌های بومی برای ایجاد یک دولت یهودی اشاره کرده بودند، هرچند طرح مشخصی ارائه نکردند. با این حال، اولین پیشنهادهای صریح در این زمینه پس از جنگ ۱۹۴۸ و تشکیل اسرائیل مطرح شد. در آن زمان، صدها هزار فلسطینی در جریان ناکبه (فاجعه) آواره شدند و بسیاری به کشورهای همسایه مانند اردن، لبنان و سوریه پناه بردند. این جابجایی، اگرچه نتیجه مستقیم جنگ بود، به‌عنوان یک واقعیت عملی مورد توجه برخی سیاستمداران اسرائیلی قرار گرفت.

در دهه‌های بعد، ایده انتقال فلسطینی‌ها به‌عنوان راه‌حلی برای «مشکل جمعیتی» اسرائیل از سوی برخی چهره‌های افراطی در این کشور مطرح شد. برای مثال، در دهه ۱۹۸۰، مئیر کهانا، سیاستمدار راست‌گرای افراطی اسرائیلی، به صراحت خواستار اخراج فلسطینی‌ها به کشورهای عربی شد. همچنین، در سال‌های مختلف، برخی مقامات اسرائیلی پیشنهادهایی برای اسکان فلسطینی‌ها در صحرای سینا (مصر) یا اردن ارائه کردند که به «گزینه اردن» معروف شد. این ایده‌ها معمولاً با مخالفت شدید کشورهای عربی و جامعه بین‌المللی مواجه شدند، زیرا نقض حقوق اولیه فلسطینی‌ها و اصل حق تعیین سرنوشت تلقی می‌شدند.

در حالی که اسرائیل به دنبال راه‌حلی برای مسئله جمعیتی است، کشورهای عربی منطقه و جامعه بین‌المللی بر حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها تأکید دارند. این موضوع یکی از چالش‌های اصلی در فرآیند صلح در منطقه است. با توجه به پیچیدگی‌های تاریخی و سیاسی، هرگونه طرح جابجایی جمعیتی باید با دقت و احترام به حقوق اساسی فلسطینی‌ها بررسی شود.

در حالی که اسرائیل در پی بازسازی منطقه است، اما نقطه اوج این موضوع در سال ۲۰۲۵، پس از بازگشت او به قدرت، نمایان شد. ترامپ در ژانویه ۲۰۲۵، پس از آتش‌بس شکننده در غزه، پیشنهادی جنجالی ارائه کرد که شامل تخلیه تدریجی فلسطینی‌ها از نوار غزه و اسکان آنها در کشورهای عربی مانند مصر و اردن بود. او مدعی شد که غزه به دلیل ویرانی‌های گسترده ناشی از حملات اسرائیل دیگر قابل سکونت نیست و این جایابی می‌تواند به بازسازی منطقه تحت نظارت آمریکا یا اسرائیل منجر شود. رئیس‌جمهور ایالات متحده این پیشنهاد را با استدلال‌های اقتصادی و امنیتی توجیه کرد. او غزه را «ریویرای خاورمیانه» بالقوه خواند و ادعا کرد که پس از تخلیه ساکنان، این منطقه می‌تواند به یک مرکز گردشگری و اقتصادی تبدیل شود. این دیدگاه، که ریشه در ذهنیت سرمایه‌داری و املاک‌محور او داشت، نشان‌دهنده بی‌توجهی به ابعاد انسانی و تاریخی مسئله بود.

این طرح، که از آن با عنوان «پاکسازی قومی» یاد می‌شود، با واکنش‌های تند و گسترده‌ای مواجه شد. کشورهای عربی که هدف این طرح ترامپ برای میزبانی از مهاجران فلسطینی هستند تاکنون به‌طور قاطع با آن مخالفت کردند و آن را تهدیدی برای هویت خود و ثبات منطقه دانستند. به عنوان مثال، عبدالفتاح سیسی، رئیس‌جمهور مصر، در فوریه ۲۰۲۵ در تماس با ترامپ تأکید کرد که مصر هرگز پذیرای چنین طرحی نخواهد بود و جهان باید به دنبال راه‌حل دو کشوری باشد. پادشاه اردن نیز این ایده را تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی کشورش خواند، زیرا اردن از قبل میزبان میلیون‌ها آواره فلسطینی است و این طرح می‌تواند به بی‌ثباتی داخلی منجر شود. کشورهای عربی همچنین در واکنش به این طرح، در مارس ۲۰۲۵ اجلاس اضطراری در قاهره برگزار کردند و طرحی ۵۳ میلیارد دلاری برای بازسازی غزه پیشنهاد دادند تا از جایابی اجباری جلوگیری کنند.

این طرح، که از آن با عنوان «پاکسازی قومی» یاد می‌شود، با واکنش‌های تند و گسترده‌ای مواجه شد. کشورهای عربی که هدف این طرح ترامپ برای میزبانی از مهاجران فلسطینی هستند تاکنون به‌طور قاطع با آن مخالفت کردند و آن را تهدیدی برای هویت خود و ثبات منطقه دانستند. به عنوان مثال، عبدالفتاح سیسی، رئیس‌جمهور مصر، در فوریه ۲۰۲۵ در تماس با ترامپ تأکید کرد که مصر هرگز پذیرای چنین طرحی نخواهد بود و جهان باید به دنبال راه‌حل دو کشوری باشد. پادشاه اردن نیز این ایده را تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی کشورش خواند، زیرا اردن از قبل میزبان میلیون‌ها آواره فلسطینی است و این طرح می‌تواند به بی‌ثباتی داخلی منجر شود. کشورهای عربی همچنین در واکنش به این طرح، در مارس ۲۰۲۵ اجلاس اضطراری در قاهره برگزار کردند و طرحی ۵۳ میلیارد دلاری برای بازسازی غزه پیشنهاد دادند تا از جایابی اجباری جلوگیری کنند.

یک نشست اضطراری به پیشنهاد ایران

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان از زمان طرح مجدد ایده صهیونیستی کوچاندن مردم غزه از سوی رئیس جمهور آمریکا فعالیت‌های گسترده‌ای را به منظور ایجاد هماهنگی و یکصدایی میان کشورهای مسلمان علیه این طرح آغاز کرد؛ وزیر امور خارجه در طول یک هفته کاری با وزرای خارجه تونس، مصر، ترکیه، پاکستان، گامبیا، مالزی، الجزایر و عربستان بصورت تلفنی گفت و گو کرد. محور اصلی این رایزنی‌های تلفنی، مخالفت صریح تهران با طرح کوچاندن مردم غزه و درخواست برگزاری نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی برای رسیدگی به این موضوع بود.

عراقچی همچنین در گفت‌وگو با دبیرکل سازمان ملل متحد بر ضرورت اتخاذ موضعی هماهنگ و واحد از سوی امت اسلامی برای خنثی‌کردن این نقشه شوم تأکید کرد و گفت: طرح کوچاندن اجباری فلسطینیان از غزه نه تنها جنایتی بزرگ و مترادف با «نسل‌کشی» است، بلکه پیامدهای خطرناکی برای ثبات و امنیت منطقه و جهان دارد و سازمان همکاری اسلامی باید هر چه سریع‌تر با برگزاری نشستی فوق‌العاده با حضور وزرای امور خارجه کشورهای عضو، تصمیمی قاطع و مؤثر جهت دفاع از حقوق حقه مردم فلسطین اتخاذ کند. پیرو همین تحرکات دیپلماتیک نیز مقرر شد تا جلسه اضطراری سازمان همکاری اسلامی به پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران تشکیل شود.

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان از زمان طرح مجدد ایده صهیونیستی کوچاندن مردم غزه از سوی رئیس جمهور آمریکا فعالیت‌های گسترده‌ای را به منظور ایجاد هماهنگی و یکصدایی میان کشورهای مسلمان علیه این طرح آغاز کرد؛ وزیر امور خارجه در طول یک هفته کاری با وزرای خارجه تونس، مصر، ترکیه، پاکستان، گامبیا، مالزی، الجزایر و عربستان بصورت تلفنی گفت و گو کرد. محور اصلی این رایزنی‌های تلفنی، مخالفت صریح تهران با طرح کوچاندن مردم غزه و درخواست برگزاری نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی برای رسیدگی به این موضوع بود.

اسماعیل بقائی، سخنگوی وزارت امور خارجه روز چهارشنبه (۱۵ اسفندماه) با حضور در صدا و سیما درباره ضرورت‌ها، جزئیات و دستور کار برگزاری نشست سازمان کشورهای اسلامی گفت: هدف از درخواست برگزاری اجلاس وزرای خارجه سازمان همکاری‌های اسلامی جلب توجه سازمان همکاری اسلامی به عنوان مهمترین تشکل در سطح جهان اسلام برای موضوعی بوده که دغدغه اصلی جامعه و کشورهای اسلامی است و آن چیزی جز هشدار درباره ادامه خطر نسل‌کشی مردم فلسطین به ویژه در غزه نیست.

وی ادامه داد: همچنین دستور کار دیگر بررسی اتفاقات خطرناکی خواهد بود که در کرانه باختری در حال وقوع است، مهم‌ترین فلسفه وجودی سازمان همکاری‌های اسلامی، آرمان فلسطین است یعنی از ابتدای تاسیس سازمان همکاری‌های اسلامی، برای این بود که به آرمان مردم فلسطین که همان تلاش برای کسب حق تعیین سرنوشت و رهایی از اشغالگری بود بپردازد.

سازمان همکاری اسلامی OIC

سازمان همکاری اسلامی در ۲۵ سپتامبر ۱۹۶۹ (۳ مهر ۱۳۴۸) در پی واقعه آتشسوزی عمدی مسجدالاقصی در بیت‌المقدس اشغالی توسط یک تبعه استرالیایی به نام دنیس مایکل روهان، تاسیس شد. این حادثه که در ۲۱ اوت ۱۹۶۹ رخ داد، خشم جهان اسلام را برانگیخت و زمینه‌ساز برگزاری اجلاس سران کشورهای اسلامی در رباط، پایتخت مراکش، شد. در این اجلاس، رهبران کشورهای اسلامی تصمیم گرفتند نهادی دائمی برای هماهنگی و همکاری میان خود ایجاد کنند. هدف اصلی این سازمان، حفاظت از منافع جهان اسلام، حمایت از اماکن مقدس، و تقویت همبستگی در برابر چالش‌های مشترک بود.

در ابتدا، این سازمان با نام «سازمان کنفرانس اسلامی» شناخته می‌شد و تا سال ۲۰۱۱ این نام را حفظ کرد. در ۲۸ ژوئن ۲۰۱۱، طی اجلاس وزرای خارجه در آستانه قزاقستان، نام آن به «سازمان همکاری اسلامی» تغییر یافت تا رویکردی مدرن‌تر و فراگیرتر را منعکس کند. دبیرخانه دائمی این سازمان در سال ۱۹۷۰ در شهر جدّه عربستان سعودی تأسیس شد و اولین نشست وزرای امور خارجه نیز در همان سال برگزار شد.

مسئله فلسطین از ابتدا مهم‌ترین محور فعالیت سازمان بوده است. در اولین اجلاس سران (رباط، ۱۹۶۹)، حمایت از ملت فلسطین و محکومیت اشغالگری اسرائیل به‌عنوان اولویت مطرح شد. این موضوع در تمام نشست‌های بعدی، از جمله اجلاس دوم (لاهور، ۱۹۷۴) که بر حق بازگشت آوارگان فلسطینی تأکید کرد، و اجلاس سوم (مکه، ۱۹۸۱) که برنامه عملی برای مقابله با اشغالگری تدوین شد، ادامه یافت.